

บทคัดย่อ

บทคัดย่อปัญหาพิเศษ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ ความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการเกษตรและป่าไม้

การดำเนินการโครงการจัดตั้งป่าชุมชนของบ้านแม่หาร จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โดย

นายวัชรพงศ์ มุหสันพฤกษ์

เมษายน 2543

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: อาจารย์ ดร.วิศักดิ์ ปภากิตติ

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะและส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมบางประการของราษฎรบ้านแม่หาร (2) การดำเนินการโครงการจัดตั้งป่าชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งป่าชุมชน (3) การดำเนินงานส่งเสริมและเผยแพร่ข้อมูลเรื่องการจัดตั้งป่าชุมชน (4) ปัญหาและอุปสรรคของราษฎรบ้านแม่หารในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการจัดตั้งป่าชุมชน ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ หัวหน้าครอบครัวที่อยู่อยู่ในบ้านแม่หาร หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านภาค อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดฮ่องสอน จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม และข้อมูลได้ถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า ชาวบ้านแม่หารมีอายุเฉลี่ย 44 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5 คน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด และส่วนมากมีที่ดินเป็นของตนเอง รายได้จากการประกอบอาชีพเฉลี่ย 15,465 บาทต่อปี ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการจัดตั้งป่าชุมชน พบว่าชาวบ้านแม่หารส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในระดับปานกลางทุกกิจกรรมคือ ชั้นค้ำหาปัญญา ชั้นวางแผนดำเนินงาน ชั้นดำเนินการโครงการดำเนินการโครงการจัดตั้งป่าชุมชน ชั้นติดตามและประเมินผลการทำงาน ชั้นนิมิตโครงการ

สาเหตุการมีส่วนร่วมที่สำคัญ 3 อันดับ ได้แก่ หนึ่ง มีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้เพื่อสงวนไว้เป็นแหล่งซับน้ำ สองหวังผลประโยชน์ที่ตนเองได้รับจากป่าชุมชน และสามมุ่งหวังให้ความเดือดร้อนอันเกิดจากปัญหาด้านป่าหมดสิ้นไปตามลำดับ

วิธีการดำเนินงานส่งเสริมและเผยแพร่ข้อมูลของราษฎรบ้านแม่หารพบว่า แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนจากวิทยุ โทรทัศน์และเสียงตามสายและชาวบ้านแม่หารที่เคยผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน ได้รับการฝึกอบรมการป้องกันไฟป่าและการปลูกป่า สำหรับการให้ประโยชน์จากป่าชุมชนนั้นชาวบ้านแม่หารใช้ประโยชน์ในด้านผลผลิตของไม้และป่า รวมทั้งสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและเป็นแหล่งซับน้ำ

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการโครงการจัดตั้งป่าชุมชนที่พบมากที่สุด ได้แก่ เงินทุนของหมู่บ้านมีจำกัด ขาดการสนับสนุนด้านเงินทุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน การดับไฟป่าในฤดูแล้งและการขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณป่าชุมชน

ABSTRACT

Abstract of special problem submitted to the Graduate School of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Agriculture and Forestry Administration

IMPLEMENTATION OF COMMUNITY FOREST ESTABLISHMENT
PROJECT ON BAN MAE HARN, MAEHONGSON

By

WATCHARAPONG BULANPRUCK

APRIL 2000

Chairman: Dr. Weerasak Prokati
Department/Faculty: Department of Agricultural Extension,
Faculty of Agricultural Business

The objectives of this research were to study (1) personal and economic characteristics of Banmaeharn villagers; (2) implementation of the Community Forest Establishment Project and the villagers' participation in community forest establishment; (3) dissemination of information about community forest conservation and (4) the villagers' problems and obstacles concerning participation in the implementation of the project. The respondents were 180 family leaders in Banmaeharn Village, Mu 4, Bankad Sub-district, Masariang District, Maehongson. The data were collected by means of questionnaires and analyzed by using the Statistical Package for the Social Sciences program (SPSS/PC*).

The research findings revealed that Banmaeharn villagers had an average age of 44 years. Most of them had completed primary education. The average number of family members was 5. They were mostly engaged in farming. Their average annual income was 15,465 baht.

For the participation level in community forest conservation, it was found that Banmaeharn villagers had a moderate level of participation in the activities of the problem identification, planning, implementation stages (2) follow-up, and evaluation.

They obtained information about community forest conservation mostly through the radio, television, the public address system and from Banmaeharn villagers who has previous training in community forest conservation forest fire prevention, and afforestation. The community forest was utilized for wood and forest products, recreation areas, and sources of water supply.

The three most important reasons for Banmaeharn villager's participation in conservation were: (1) their interest and realization of the importance of forest resource and their desire to keep it as a source of water supply; (2) their hope for benefits from the community forest; and (3) their hope to get rid of consequences of forest problem. Their participation in community forest conservation activities was mostly through group discussions, followed by group representatives and direct participation.

Frequent problems and obstacles in community forest conservation were: the limited finance of the village; lack of financial support from governmental and private agencies; forest fires during the dry season; and shortages of facilities in the areas of community forest.